

Η ΜΑΝΑ ΤΟΥ ΚΑΡΑΝΤΑΝΗ

‘Ο φέρος τῶν ναυτικῶν νήσων. Ο Χατζῆ—Καραντάνης στὴν Αρμάδα. Ενας ντροπιασμένος γυρισμές. Εχεις και χαρέμι, παιδί μου!’. Από τὸν πύργο, στὸ καλλιτερίμι. Τὸ δεξαστικὸ τῆς Καραντάναινας. Τὶ εἰπε ὁ Κανάρης. Καὶ τὶ λέει τὸ τραγούδι τῆς Υδρας.

Οἱ Τοῦροι ήζεραν υἱούγονταν καλά τὸ κοπάδι τοὺς. Στὸν κατόπι τῆς σκλαβιᾶς, ζητοῦσαν τὸ ἔπειρον απὸ κάθε ‘Ελληνικὸ τόπο, διὰ τοῦτο καλλιτεροῦ μποροῦσε νὰ δώσῃ. Απὸ ἄλλους γεννινάτα καὶ διωριάτα, ἀπὸ τοὺς πλοιαριτέους δούματα ἡ καὶ τὸ διαματικὸ τῶν γυναικῶν τοὺς. Καὶ ἀπὸ τὰ τοῖα ἰερονήσια, ‘Υδρα, τὶς Σπέτσες καὶ τὰ Ψαρί, ἐπιαριν τὸ καράτα σὲ ἄντρες ἡ μᾶλλον σὶ παλληκάρια. Τὰ τοῖα ναυτικὰ νησιά ἦταν ὑποχρεωμένα νὰ στέλνουν κάθε χρόνο στὴν Πόλη 50 νέοντας, ποὺ μὰ ὑπερθετοῦσαν γιὰ ἔνα χρόνο στὸ τοιρούχον καράμια καὶ γιὰ λογαριασμὸν τοῦ Δοβλετίου. Τὰ καράμια αὐτὰ ἦταν κοινές, ἐνοιτοῦν τὸν Βενετούλων, καὶ ἐδούλευαν γιὰ νὰ πλουτίσουν πράγματα τοὺς διαφόρους πασάδες. Επομένως οἱ νέοι ‘Ελληνες ναῦτες ἀποτελοῦσαν τὰ καλλιτεροῦ πλούτων.

Κάθε χρόνο, τὰ ὄντατα δῶν τῶν παλληκαριῶν ἔμπαιναν σὲ κλῆρον. Εργαζαν πενήντα, καὶ ὅποιον τοῦγχραφες ἡ μοτρά θὰ «εργαζόταν» γιὰ τὴν Αρμάδα. Ο ἀποχαιρετισμὸς καὶ ἡ ἀναχώρηση τῶν παλληκαριῶν γινόταν στὰ τοῖα νησιά μὲ κλάματα τῶν συγγενῶν καὶ τὰς εὐχές τῶν φίλων.

Βρισιάσαστε στὰ 1769. ‘Η Καραντάναινα, χήρα, ἀπὸ τὶς ἀρχοντικούτερες οἰκογένειες τῆς Υδρας, γνωστὰ εἰναρχητικὴ καὶ τῶν φτωχῶν προστάτισσα, ἔνα μόνο παιδί ἔχει, ἐνα τῆς ἀφῆσε ὁ μαραρίτης δὲ Χατζῆ Καραντάνης. Τὸ Μιχάλη της. Καὶ νὰ τῷα ποὺ ὀλῆρος τοῦργαλε νὰ πάη ναύτης στὰ Τοῦροικα, νὰ ὁ οἴ γι α σινὴ ἡ ὁ μονογενὴς τῆς. Ή χῆρα μαζεύει δῆλα τὴν ἀστηριά την, πηγαίνει στὸν ἀντηπόσπιτο τοῦ Σουλτάνου ποὺ ἡρίει στὴν Υδρα γιὰ τὸ ἐφετεύοντανοικούμων, τὰ δίγχες δῶλα στὰ πόδια τοῦ καὶ παρασκελεῖ νὰ τίξῃ τὸν ἀφῆσον. Μὰ τὸν κάρον! Η ὑπηρεσία αὐτὴ δέν ἔχαγουλάζεται... Καὶ ἡ χήρα φεύγει, σφραγιγγίζοντας τῶν μάτια τῆς μὲ τὸ υδραίτο παντῆλη της...

Τὶ πικονή μέρα τοῦ μισεμοῦ ἡρίει. Ο γυνὸς τῆς χήρας ἀποχαιρετᾷ τὴν μάνα τοῦ καὶ φεύγει. Πάει στὸ ριζικό του... ***

Περοῦν ἔνας χρόνος, λίγοι μήνες ἀπόλιτη. Καὶ οοοὶ ζήσανε, δύος δὲν ἔφαγε τὸ βόλι ἢ τὸ ἄγρια κύματα, γνωζόντων στὴν Υδρα, οἱ διοιοὶ τοὺς τοὺς προσδέχονται καρούμενοι καὶ τὸ βράδυ τὰ τραγούδια τοὺς ἀντηχοῦν στὰ καλντικά ποὺ νησοῦν. Μονάχα τῆς Καραντάναινας, τῆς ἀρχοντικῆς ὁ γυνὸς δὲν ἔγινες ἀπόλιτη. Ρωτάει δῆλους, καὶ ἄλλοι τῆς λένε πὼς τὸν ἀπάντησαν σὲ μαρωνές μάλιστας—στὴ Μαρουπαρά, στὸ Τεύνεζ—καὶ ὅλοι θέλουν νὰ πῶν πῶς σποτῶντες σὲ μὰ μάχη κουρσάρικὴ καὶ τὸν δάμανες σ’ ἔγιον γιαλί. Καὶ ἡ Καραντάναινα δὲν ἔφει ἀπέρτη νὰ λάψῃ, ἡ νότιη περιφέρει. Καὶ διλούνται στὶς ἐξκλησίες γνωνῆ καὶ τάξει λαριάδες καὶ εἰσονισμάται. Καὶ τὰ χρόνια περοῦν. Κι’ δὲ Μιχάλης δέ φανεται. Κι’ ἡ καταταγμένη ἡ χήρα ἡ Υδραίτη διλοένα μάγναντειν τὸ πέλαγος καὶ διλοένα φωτείν τοὺς ναυτικούς ποὺ ἀράζουν στὸ νησί: —«Μήν εἰδατε τὸ γυνό μου, Μιχάλης Χατζῆς Καραντάνης τ’ ὄνομά του!...».

Μιὰ μέρα, ἔκεινοι ποὺ δύνανται στ’ ἀρχογάλι καὶ εῖχανε τὴ ματιὰ γνωμασμένη, εἶπαν: —«Μωρό, μεγάλο μπάρκο ἔτοντο ποὺ ἔρχεται!...». Καὶ σε λίγο ποὺ ἔχωρισαν τὶ σημαία του προσθέσανε: —Τοῦροικό εἶναι, φωτιά νὰ τὸ κάνῃ!».

Τὸστοινότατον δημόσιον ὅρα εἶναι ὑμερόφορο, δυνατὸ καράμι, ἔνα δίκροτο, ἀράξει τὸν ναύτην ‘Υδρα.

— Ποὶς τόνε λένε τὸν καπετάνιο σας; φωτισμένοι οἱ ‘Υδραιτοι καὶ γιαλοῦ τοὺς ναύτες.

— Τόρω μὴ τόνε δημέτε θά βγῃ ἔξω. Άλλη Καραντάνης τόνε λένε. Άλλη... Καραντάνης! Καὶ οἱ ἀγαθοὶ ‘Υδραιτοι δὲ μποροῦσαν νὰ πιστεύουν στὰ μάτια τους, διαν εἰδαν νὰ πηδῇ ἔξω καὶ νὰ βγάνη μεγαλοπρεπής, σαρκοφορημένος δὲ Μιχάλης, δὲ γυνὸς τῆς χήρας τοῦ πατιοῦ ‘Υδραιτον κουρσάρου καὶ τουροζομάχου δὲ μοναχογυνός!...

Εἶχε τουροζέψει λοιπόν, γιὰ αὐτὸ δὲ φαινόταν στὸ νησί, κάμποσα κρόνια τῷρα, καὶ νὰ ποὺ ξεπιπλήνηκε κι’ ἡρίει.

Ο ἔχωρότης τοὺς χωρτά. Ξεβίνοι διαμάνονται πῶς δὲν τὸν ἀναγνωρίζουν. Τοῦρη γνωζέονται τὶς πλάτες καὶ φεύγουν. Κάποιος πάει νὰ νὰ δώσῃ μαντάτη τῆς χήρας.

— Κινά—Καραντάναινα! Ήρθει δὲ γυνὸς σου!

— Ο γυνὸς μου! Ο Μιχάλης μου! Χριστέ καὶ Παναγιά!...

— Μή μελετᾶς τὴν Παναγιά, λέει τὸ πισθό στήμα, φατὶ δὲ γυνὸς σου ἡρίει, μὰ δὲν εἶναι Μιχάλης πειά. Εἶναι Άλλη!..

Η χήρα δὲν προειδοποιεῖ τὴν βλέπει ἔνα σαριφοφόρο ν’ ἀναβαίνει τὸν ἀνήροφο καὶ γ’ ὅρχεται.

— Δέξ του! λέει δὲ μαντατοφέρος. Σορίζι φοράει. Καὶ φεύγει. ***

Τὴν μάνα τὸνε βλέπει ποὺ ἀνεβαίνει τὸν πύργο τῶν προγόνων του, τὸν ιστορικὸ πύργο τῆς Κιάρας καὶ λέει: «Θεέ μου, πάξ δὲ σωμάτωντοι, οἱ τοῦροι νὰ πέσουν ὅλοι ἐπάνω μας!..»

— Γειά σου, μάνα!... Τὶ στέφεις ἔται ὀλεῖλη; Δὲ μὲ γνωρίζεις; Εγώ είμαι δὲ γυνὸς σου, δὲ Καραντάνης!

— Μπά: Ο γυνὸς μου καὶ φοράει... σαρίζει... λοιπὸν μὰ τονθεψεις...;

— Εἰ, καὶ τὸνούρεψα καὶ τὶ εἰμάτη γαμογελῶντας δὲ ἔχωρότης. Οἱ Τοῦροι εἶναι σημερα ὄμορχοντες τὸν τονθεψεις. Νόδοψα στὴν Πόλη νὰ μὲ ίδῃς. Νὰ ίδῃς σεράγια καὶ μπαζέδες, όλα διζά μου...»

— Όλα διζά σου:

— Άρεις! Εχο καὶ φαρέμι μὲ ὑμορφες γυναικες, ποὺ θέλεινε δὲν διλέπεις στὸν καράμι, νὰ σὲ πάρω..

— Μπράβο, παύδη μου, ποὺ θεμιθυρες τὴ μανούλα σου... Καὶ μὲ τὶ θὰ φύγουμε γύρω μου.

Κορδωμένος, γαϊδεύοντας στὰ σοβαρά τὰ λόγια τῆς μάνας του, λέει :

— Μὲ τὶ θὰ γύρωψε; Εγώ ἔχω ἔνα καράμι μὲ δισρότο.

— Ετοι, εἶ! λέει η μάνα μὲ τὰ μάτια λάμποντα. Μὰ δὲν πιστεύω. Θέλω γύρω τὸ ίδιο!...

Χαμογελῶντας δὲ Άλλης τὴ λέει :

— Πάμε έξο νὰ καμαράψης τὰ μεγαλεῖα τοῦ γυνοῦ σου!

Καὶ βγαίνουν στὸ μπαλόνι. Ο ἔχωρότης προχωρεῖ στὴν ἀκρη.

— Νὰ αὐτὸ εἶνε! λέει.

Καὶ δείχνει τὸ καράμι μὲ τὴν σόρρωνη παντιά. Τότε γύνεται ἀπάνω τὸν ἡ χήρα ἡ Καραντάναινα, δὲ μεγαλόκοσμη καὶ δυνατὴ ἀλόπιτη ‘Υδραιία, καὶ μὲ γερή σπερχεῖσ, τὸν δίζεινε νάτω, στὸ καλντικόν. Ο ἔχωρότης πέφτει καταέργαλα στὶς πέτρες καὶ σπάει τὸ κρανίο του. Αἴματα καὶ μυαλό σκορπιούνται στὸ καλντικόν. Ο Καραντάνης εἶναι νερός κι’ ἀπάνω συνιψένη ἡ μάνα του κοιτάζει μὲ τὰ μάτια τεγνωμόνεις καὶ μονωμοντεῖ.

— Δέν ἔστρωσε τὸ παιδί μου... Εναν Τοῦρο σρότωσα!.. Ο Θεός μά μου τὸ συγχωρέσην... ***

• Εἴχεις γόρνια πολλὰ ἀκέμη δὲ Καραντάναινα.

Δὲν τὴν ἐπέλαξε γανείς, γιατὶ ὅτι τὸ νησὶ ἤτανε μὲ τὸ μέρος της. Οι προεστοι εἶχαν πει στὸν ναύτη τοῦ δισρότου. «Ανοίζετε πανιά, φευγάτε!..». Τὸ Καλετάνιο σας τὸνε σρότωσε δὲ μάνα του, ποὺ τὸν δρίζεις...». Καὶ τὸ καταραμένο καράμι εἶχε γύρει, παίρνοντας μαζὶ καὶ τὸ σοτιωμένο, γιὰ νὰ τὸνε σύρουνεις ἀλλοῦ, ἵχι στὸ χόμπα τῆς ‘Υδρας.

Τὸ δράμα ἔμεινε ιστορικό. Ο ναίαργος Σαχτούνης τὸ διηγόταν συγκάνει τὸ έλεγχο: —«Θὰ σᾶς πῶ τὸ δοξαστικὸ τῆς Καραντάναινας. Νά, μωρά, τέτοιες γυναικες βγάζεις ‘Υδρα!...»

Καὶ μᾶ μέρα ποὺ δὲ μεγάλος Καναρόης θύμωσε μ’ ἔναν καζοζέ-

